

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Галкіної Тетяни Михайлівни на тему
**«Педагогічні умови використання мережних технологій у процесі
підготовки військових лікарів»,**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що одним із стратегічних завдань розвитку військової медицини, визначених у Воєнно-медичній доктрині України, є забезпечення належного рівня підготовки військових лікарів відповідно до діючих стандартів освіти, особливостей медичного забезпечення військ і науково-технічного прогресу. Реалії сьогодення, зокрема ескалація російсько-української війни, виявили низку нагальних проблем у системі підготовки військових лікарів.

Збереження цілісності й актуальності освітнього процесу в таких умовах стимулювало пошук ефективних шляхів використання мережних технологій як новітнього засобу організації і здійснення належної підготовки військових лікарів. Це відповідає ключовим документам, що визначають напрями удосконалення процесу підготовки військових лікарів, таким як Імплементативна угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) стосовно виконання проєктів НАТО з медичної реабілітації, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України», річна національна Програма під егідою Комісії Україна – НАТО, та Стратегія розвитку Медичних сил Збройних Сил України до 2035 року.

Попри наявність значного досвіду закладів вищої освіти щодо організації освітнього процесу за змішаним форматом та визнаний потенціал мережних технологій, питання педагогічних умов їх ефективного використання саме у процесі підготовки військових лікарів, особливо в умовах динамічного оновлення військово-медичної галузі та сучасних викликів, залишаються

недостатньо розробленими в теорії та практиці, що й визначає своєчасність та значущість обраної теми дисертаційного дослідження Галкіної Т.М.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Інноваційні технології в підготовці фахівців різних галузей» (державний реєстраційний номер 0120U104987). Тему дослідження затверджено (протокол № 11 від «22» листопада 2021 року) на засіданні Вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації та змісту публікацій Галкіної Т.М. свідчить про значну наукову новизну, а також про високу наукову обґрунтованість і достовірність здобутих результатів. Структура дослідження відзначається логічною цілісністю та послідовним поданням ключових концепції. Обґрунтованість наукових тверджень, викладених у дисертації, надійно підтверджується глибоким опрацюванням широкого кола наукових праць вітчизняних та іноземних авторів.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням комплексу методів, адекватних меті й завданням дослідження. Обґрунтованість висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується довідками про їх впровадження в освітній процес освітній процес підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Також вірогідність результатів дослідження забезпечується їх оприлюдненням на 4 міжнародних та 11 всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого здобувачкою, і загалом не викликає сумнівів. Мета дисертаційної роботи

полягала у теоретичному обґрунтуванні, розробці та перевірці педагогічних умов використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів. Отримані результати забезпечуються використанням широкого спектру методів наукового пізнання: *теоретичних* (аналіз, систематизація та узагальнення літературних джерел з проблеми дослідження; вивчення нормативно-правової бази з підготовки військових лікарів для Збройних Сил України, а також з організації медичного забезпечення Збройних Сил України (Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», накази Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Воєнно-медична доктрина України, Статут Української військово-медичної академії тощо); аналіз досвіду використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів, для виявлення стану досліджуваної проблеми на практиці; узагальнення та систематизація теоретичних положень для обґрунтування педагогічних умов використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів); *емпіричних* (діагностичні (анкетування, опитування, бесіди, CASEи здобувачів вищої військово-медичної освіти), обсерваційні (пряме, включене спостереження), педагогічний експеримент з метою перевірки розроблених педагогічних умов); *статистичних* (математичні методи для статистичного аналізу експериментальних даних і прийняття рішення про спростування або підтвердження гіпотези дослідження).

Наукова новизна та теоретичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в ньому вперше: *теоретично обґрунтовано* педагогічні умови використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів: створення відкритого освітнього середовища, зорієнтованого на організаційно-педагогічну і ресурсну підтримку змішаного формату навчання здобувачів військово-медичної освіти; використання мережних технологій для активізації навчальної діяльності здобувачів військово-медичної освіти; запровадження сукупності заходів, спрямованих на залучення майбутніх військових лікарів до використання відкритих освітніх мережних ресурсів для набуття і вдосконалення власної предметно-професійної підготовки; *визначено*

особливості ресурсної підтримки змішаного формату навчання здобувачів військово-медичної освіти, а саме: варіативність (за видами матеріалів до курсу і форматом їх подання); динамічна оновлюваність (актуалізація матеріалів до курсу з урахуванням новацій військової медицини, реалій військово-медичної практики, освітніх надбань майбутніх військових лікарів); інтегрованість (з мережними освітніми ресурсами предметно-професійного спрямування, матеріалами мережних професійних асоціацій, науково-практичних конференцій тощо); *схарактеризовано* сутність організаційно-педагогічної підтримки, що полягає у залученні здобувачів освіти до участі в колективному освітньому процесі, сприянні успішності їх просування у набутті професійної підготовки; *розроблено* діагностичний апарат для оцінки ефективності впровадження теоретично обґрунтованих педагогічних умов у практику підготовки військових лікарів (критерії: мотиваційно-ціннісний, що відбиває їх мотивацію до навчання, усвідомлення цінності мережних технологій для набуття і вдосконалення професійної підготовки; діяльнісний, що характеризує активність, систематичність, успішність їх освітньої діяльності; рефлексивний, що відображає їх здатність критично оцінювати рівень власної предметно-професійної підготовки та прагнення до її постійного вдосконалення з використанням мережних технологій); *удосконалено* способи залучення віддалених здобувачів освіти до колективного освітнього процесу (створення віртуальної дошки для відображення актуальної інформації про події освітнього процесу; організація індивідуального і колективного консультування; інформування і нагадування про терміни виконання завдань, проведення контрольних заходів; організація роботи здобувачів освіти у складі груп; відображення їх персональних надбань, рейтингових та індивідуальних показників просування в освітньому процесі тощо); *уточнено та конкретизовано* суть понять «цифровізація освіти», «комунікація», «педагогічні умови»; надано акторське розуміння напрямів використання мережних технологій у теорії і практиці підготовки військових лікарів (створення відкритого освітнього середовища; створення спільного комунікативного простору; використання мережних інструментів ресурсів для безперервного розвитку та

професійного вдосконалення). *Подальшого розвитку* набули практичні питання інтеграції формальної, неформальної та інформальної освіти у процесі підготовки військових лікарів; реалізація комплексного підходу до актуалізації підготовки майбутніх військових лікарів.

Практичне значення наукових результатів дисертації полягає в розробленні і впровадженні в процес підготовки військових лікарів розроблено навчального матеріалу (відеозаписи лекційних і практичних занять; відеофрагменти-пояснення складного теоретичного і практичного матеріалу); бібліотека корисних посилань для забезпечення безперешкодного доступу здобувачів вищої та професійної військової освіти медичного спрямування до різних джерел актуальної інформації; чітко узгоджена з актуальною військово-медичною практикою тематика пропонованих здобувачам для дослідження кейсів, а також рекомендації та вимогами до їх виконання; база мережного інструментарію безперервного розвитку та професійного вдосконалення (вебінари, круглі столи, майстер-класи, відкриті освітні курсами; а також перелік мережних професійних асоціацій тощо); створено спільний комунікативний простір за допомогою мережних сервісів.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. Перевірка наукових публікацій та дисертаційної роботи Галкіної Т.М. не виявила ознак порушення академічної доброчесності. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження авторки. Напрямок роботи, мета та завдання дослідження були визначені у співпраці з науковим керівником. Авторка самостійно здійснила аналіз актуальної української та англійської літератури з досліджуваної проблеми, а також особисто підготувала всі розділи дисертації. Оформлення роботи, формулювання висновків та розробка практичних рекомендацій також є самостійним доробком дисертантки

Характеристика оформлення та змісту дисертаційної роботи. Дисертація Галкіної Т.М. є повноцінним дослідженням, що складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Перший розділ «Використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів як педагогічна проблема» розкриває стан дослідженості проблеми використання мережних технологій в освітньому процесі закладів вищої військово-медичної освіти в педагогічній науці та практиці. В ньому автором обґрунтовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, проаналізовано досвід цифровізації військово-медичної освіти в Україні та визначено особливості використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів. У другому розділі *«Обґрунтування педагогічних умов використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів»* представлено методику дослідження, визначено та охарактеризовано напрями використання мережних технологій у теорії і практиці підготовки військових лікарів. Заслуговує на увагу авторське обґрунтування педагогічних умов ефективного використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів. Третій розділ *«Експериментальна перевірка педагогічних умов використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів»* ілюструє загальні питання організації та проведення педагогічного експерименту. Розкрито етапи експерименту, критерії (мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, рефлексивний) та інструментарій діагностики ефективності запропонованих педагогічних умов. Особливу увагу приділено методиці впровадження розроблених умов в експериментальній групі, зокрема, шляхом створення відкритого освітнього середовища з використанням LMS-систем та віртуальних дошок, активізації навчальної діяльності через інтерактивні завдання та кейси, а також залучення здобувачів до використання відкритих освітніх мережних ресурсів для професійного розвитку.

На основі ґрунтовного аналізу кількісних та якісних даних, отриманих на констатувальному та контрольному етапах, включаючи статистичну обробку результатів, у розділі доведено ефективність розроблених педагогічних умов. Порівняльний аналіз показників експериментальної та контрольної груп підтвердив позитивний вплив експериментального навчання на підвищення рівня підготовки майбутніх військових лікарів засобами мережних технологій.

Таким чином, третій розділ слугує ключовим підтвердженням гіпотези дослідження та демонструє практичну значущість запропонованих підходів.

У загальних висновках до дисертаційного дослідження автором охарактеризовано результати проведеного дослідження, обґрунтовано визначені педагогічні умови використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів та окреслено перспективи подальших наукових розвідок.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

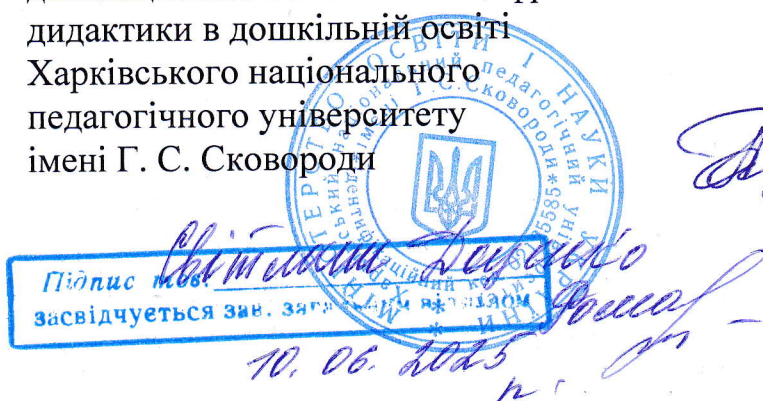
1. У підрозділі 1.2, де аналізується досвід використання мережних технологій, було б корисно чіткіше окреслити не лише позитивні аспекти, а й *проблемні зони та обмеження* існуючих практик у підготовці військових лікарів, що посилює аргументацію необхідності розробки нових педагогічних умов.

Утім, зроблені зауваження та окреслені недоліки мають рекомендаційний характер та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку одержаних результатів дослідження Галкіної Т.М.

Висновок щодо відповідності дисертації нормам. Вважаю, що дисертація Галкіної Т.М. на тему: «Педагогічні умови використання мережних технологій у процесі підготовки військових лікарів» є самостійним і завершеним дослідженням і може бути представлена на здобуття наукового ступеня наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологій
дистанційного навчання та цифрової
дидактики в дошкільній освіті
Харківського національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди

Світлана ДОЦЕНКО